

УДК 34 + [001.8/18 + 001.9]

ОГЛЯД ДЕФІНІЦІЇ КІБЕРГІГІЄНИ У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА СУСПІЛЬНИХ ДУМОК

Козубцов Ігор Миколайович

Луцький національний технічний університет, доцент кафедри комп'ютерних наук, доктор педагогічних наук, кандидат технічних наук, старший науковий співробітник

Самелюк Вікторія Пилипівна

Науковий центр зв'язку та інформатизації Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, старший науковий співробітник науково-дослідного відділу технічного забезпечення засобів зв'язку

Maksim Iavich

Caucasus University, Affiliate full Professor, head of cyber security direction

Проблема дослідження. Останнім часом почастишали внутрішньо-розпорядчі вимоги закладів вищої освіти до науково-педагогічних працівників та молодих науковців щодо набуття основ з розвитку кібергігієни [1]. Вона стала неофіційною «магічною» запорукою реалізації окремих положень Стратегії національної безпеки України, Закону України “Про основні засади забезпечення кібербезпеки України” [2] та Стратегії кібербезпеки України [3]. Для того, щоб вибудувати у людині внутрішню систему розвитку кібергігієни необхідно чітко розуміти зміст цієї дефініція. Слід зазначити на ключову проблему, а саме по теперішній час відсутня офіційна дефініція зазначеного поняття в нормативно-правових актах. Тому, як першочергове завдання є огляд дефініції кібергігієна для уникнення нормативно-правових колізій у правочинності застосування, наприклад, у закладах вищої освіти терміну кібергігієна [4].

Аналіз публікацій зафіксував не велику кількість наукових праць в яких проявлено інтерес вчених до впровадження нових, не зрозумілих на перший погляд, дефініцій з інших наук. Тому детальний аналіз публікацій викладемо в пункті результат дослідження. Одним з новатором цього терміну в Україні слід

вважати В.В. Куцаєва, науковця Військового інституту телекомунікацій та інформатизації у науковій доповіді «Розширення термінології сучасного кіберпростору» [5].

Отже, **метою доповіді** є огляд наукових праць та суспільних думок в яких подано розтлумачена дефініція кібергігієна.

Результат досліджень. На офіційній сторінці корпорації Microsoft, в розділі «Запитання й відповіді» знаходимо відповідь на запитання «Що таке кібергігієна»? «Кібергігієна» – це набір процедур, які зменшують ризик атаки. Завдяки принципам кібергігієни, як-от доступу з мінімальними правами та багатофакторній автентифікації, несанкціонованим особам важче отримувати доступ до вмісту. Також вона включає типові рекомендації, як-от оновлення програмного забезпечення та створення резервної копії даних, що дає змогу зменшити кількість системних уразливостей [6].

Кібергігієна – це заходи безпеки, розроблені для захисту пристроїв користувача від інфікування шкідливим програмним забезпеченням та можливого викрадення конфіденційної інформації [7].

Без чіткого розуміння дефініції, складно однозначно констатувати можливість досягнення мети запропонованим навчальним курсом [8]. На противагу [8] у презентованому курсу НТУ України "КІП ім. Ігоря Сікорського" [9] під «кібергігієною» розуміють набір базових правил цифрової безпеки при роботі у світовій мережі та використанні різноманітних сервісів, що їх пропонують сучасні технології, нині стає питанням безпеки людини.

На сайті урядової команди з реагування на комп'ютерні надзвичайні події України, яка функціонує в складі Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України (CERT-UA), надано основні правила кібергігієни, також без означення її дефініції [10]. На порталі управління знаннями створено з метою забезпечення професійного розвитку державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого

самоврядування подано навчальний план з опанування «Основ кібергігієни». Із загальної мети можна припустити, що кібергігієна – компетентність людини у безпечному та правильному проведенні з інформацією у кіберсфері та вміє користуватися засобами комп’ютерної техніки в державному органі / органі місцевого самоврядування. [11].

Як зазначається на сайті ESET, кібергігієна – це заходи безпеки, розроблені для захисту пристроїв користувача від інфікування шкідливим програмним забезпеченням та можливого викрадення конфіденційної інформації [12].

Кібергігієна – це базові правила цифрової (кібер) безпеки при роботі в Інтернеті значиться в навчальному курсі [13].

Цікавим є погляд [14], що термін кібергігієна є метафорою, яке полягає у перенесенні ознак одного предмета чи явища на інший на основі їхньої схожості. Кібергігієна – це навчання себе проактивного сприйняття кібербезпеки – як повсякденної особистої гігієни – протистояти кіберзагрозам і проблем безпеки в мережі. На жаль, кібербезпека все ще не сприймається так серйозно, як чистка порожнини рота і миття рук перед прийомом їжі. Встановлення суворих правил кібергігієни має бути такою ж звичайною справою, як чищення зубів.

Отже, можна констатувати, що у нормативно-правових актах України не обґрунтовано дефініцію поняття кібергігієни. Тому, термін кібергігієна скоріше сприймається як корисна метафоа для необхідності приймати розумних безпечних рішення при використанні інтелектуальних пристроїв в мережі Інтернет

Список використаних джерел

1. Кива В. Кібергігієна викладачів системи військової освіти. *Молодь і ринок*. 2022. №3-4 (201-202). С. 114 – 119.

2. Закон України “Про основні засади забезпечення кібербезпеки України”. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>.

3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року “Про Стратегію кібербезпеки

України”, затверджена Указом Президента України від 15.03.16 №96/2016. URL: <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/96/2016>.

4. Форос Г.В., Жогов В.С. Особливості трактування поняття «кібербезпека» в сучасній юридичній науці. *Правова держава*. 2019. № 33. С. 128 – 134.

5. Куцаєв В. В., Живило Є. О., Срібний С. П., Черниш Ю.О. Розширення термінології сучасного кіберпростору. *Міждисциплінарні дослідження в науці та освіті*. 2014. №3Sm.

6. Що таке кібергігієна. Роділ «Запитання й відповіді». Офіційний сайт Microsoft. <https://www.microsoft.com/uk-ua/security/business/security-101/what-is-cybersecurity#:~:text=Що%20таке%20кібергігієна%3F,важче%20отримувати%20доступ%20до%20вмісту>.

7. Нечипоренко А. Що таке кібергігієна. Та як її підтримувати. *CyberMediaTrack*. 2022. <https://cybermediatrack.com/kibergigiiena-kiberbezpeka/>

8. Основи кібергігієни. Цифрова освіта. <https://osvita.diaa.gov.ua/courses/cyber-hygiene>.

9. Кібергігієна – це важливо! Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського". <https://kpi.ua/2020-10-28>.

10. Основні правила кібергігієни. CERT-UA. <https://cert.gov.ua/recommendation/31>.

11. Основи кібергігієни. Портал управління знаннями НАДС. <https://pdp.nacs.gov.ua/courses/osnovy-kiberhigieny>

12. Основні правила захисту даних – кібергігієна для активного Інтернет-користувача. ESET – офіційний сайт. 2019. <https://www.eset.com/ua/about/newsroom/blog/data-protection/osnovnyye-pravila-zashchity-dannykh-kibergigiyena-dlya-aktivnogo-internet-polzovatelya>.

13. Навчальний курс із основ кібергігієни «базові правила безпеки в цифровому середовищі». НТУ “ХПІ”. <http://web.kpi.kharkov.ua/kmmm/uk/navchalnyj-kurs-iz-osnov-kibergigiyeny-bazovi-pravyla-bezpeky-v-tsyfrovomu-seredovyshhi/>

14. Що таке кібергігієна і яке відношення вона має до вашого комп'ютера і підключених до нього пристроїв? <http://uzinform.com.ua/news/2020/06/30/174433.html>.